

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ  
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ  
Кафедра юридичної психології**

**ЗАТВЕРДЖУЮ**  
Перший проректор НАВС  
полковник поліції  
**Станіслав ГУСАРЄВ**

 23 . 03 .2021

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПСИХОЛОГІЇ ПРАВА**

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

**для підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, ступеня вищої освіти доктора філософії за спеціальністю 053 «Психологія» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»**

Статус дисципліни – вибіркова;  
Рівень вищої освіти – третій (освітньо-науковий);  
Ступінь вищої освіти – доктор філософії;  
Галузь знань – 05 «Соціальні та поведінкові науки»;  
Спеціальність – 053 «Психологія»;  
Освітня програма – освітньо-наукова;  
Форми здобуття вищої освіти – інституційна (очна (денна), заочна);  
Мова навчання – державна;  
Форма підсумкового контролю – іспит

**Київ – 2021**

**Розробник:**

**Людмила КАЗМІРЕНКО** - кандидат психологічних наук, професор,  
професор кафедри юридичної психології Національної академії  
внутрішніх справ

Робочу програму схвалено на засіданні  
кафедри протокол від 25 лю  
того 2021 року  
№ 11

Завідувач кафедри



**Олена КУДЕРМІНА**

Схвалено науково-методичною радою НАВС Протокол від 22 березня  
2021 року № 6

Голова науково-методичної ради



**Станіслав ГУСАРЕВ**

Результати перегляду робочої програми навчальної дисципліни

Робоча програма переглянута на 20\_\_/20\_\_ н.р. без змін; зі змінами (Додаток\_\_).  
(потрібно підкреслити)

протокол засідання  
кафедри від. \_\_\_\_\_ 202\_ № \_\_

протокол науково-методичної  
ради від \_\_\_\_\_ 202\_ № \_\_  
Голова НМР

Завідувач кафедри

**Олена  
КУДЕРМІНА**

**Станіслав  
ГУСАРЕВ**

Робоча програма переглянута на 20\_\_/20\_\_ н.р. без змін; зі змінами (Додаток\_\_).  
(потрібно підкреслити)

протокол засідання  
кафедри від. \_\_\_\_\_ 202\_ № \_\_

протокол науково-методичної  
ради від \_\_\_\_\_ 202\_ № \_\_

Завідувач кафедри

**Олена  
КУДЕРМІНА**

Голова НМР

**Станіслав  
ГУСАРЕВ**

Робоча програма переглянута на 20\_\_/20\_\_ н.р. без змін; зі змінами (Додаток\_\_).  
(потрібно підкреслити)

протокол засідання  
кафедри від. \_\_\_\_\_ 202\_ № \_\_

протокол науково-методичної  
ради від \_\_\_\_\_ 202\_ № \_\_

Завідувач кафедри

**Олена  
КУДЕРМІНА**

Голова НМР

**Станіслав  
ГУСАРЕВ**



## 1. Загальні відомості про навчальну дисципліну

**Предметом** навчальної дисципліни є індивідуальна та групова психіка у закономірностях, особливостях та механізмах її формування, функціонування та зовнішнього прояву у системі «людина – суспільство – право».

### **Мета та завдання навчальної дисципліни**

Метою вивчення дисципліни є формування уявлень про соціально-психологічні чинники і детермінанти права як нормативної системи регуляції поведінки, критерії і структуру правової поведінки особистості і соціальних груп, детермінацію суспільної та індивідуальної правосвідомості, які опосередковують та зумовлюють вирішення психодіагностичних і психокорекційних завдань. Особлива увага приділяється психологічному аналізу особливостей соціально-правової взаємодії суб'єктів правовідносин, проблемам психологічного аналізу структурних компонентів правосвідомості і правової поведінки, діагностиці та корекції правових уявлень.

Завдання вивчення дисципліни полягають у створенні умов для засвоєння здобувачами вищої освіти соціально-психологічних чинників і детермінант правової поведінки особистості та соціальних груп, їх ролі при вирішенні юридико-психологічних ситуацій, використанні методів психодіагностики у взаємодії з суб'єктами правовідносин.

**Пререквізити, постреквізити** «Сучасний стан та перспективи розвитку психології в Україні», «Сучасні теоретичні концепції та методологічні підходи в психології», «Психологічні засади управління персоналом».

### **Перелік компетентностей відповідно до освітньої програми певного ступеня вищої освіти**

#### *Інтегральна компетентність*

Здатність до розв'язання комплексних проблем в галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності у сфері психології, що передбачає глибоке переосмислення наявних та отримання нових цілісних знань та/або професійної практики.

#### *Загальні компетентності*

**ЗК 1** Здатність до розуміння широкого кола філософських питань, системних зв'язків між явищами і процесами; абстрактного, критичного мислення; використання набутого особистісно-професійного досвіду для вирішення наукових та фахових завдань; аналізу психологічних явищ на рівні філософської методології.

**ЗК 6** Здатність до володіння методами управління у різних сферах професійної діяльності.

#### *Фахові компетентності*

**ФК 6** Здатність до управлінської діяльності в організаціях; ефективної побудови професійних комунікативних зв'язків із державою, громадським сектором та медіа-спільнотою з метою психологічної просвіти, формування психологічної культури в соціумі.



**ФК 10.** Здатність самостійно аналізувати проекти правових документів, визначати правові позиції для опрацювання психологічних проблем і практичних ситуацій. Здатність брати участь у міждисциплінарних практичних правових заходах, у фахових дискусіях із психологічних проблем окремих галузей права, законотворчості, правозастосування.

**ФК 11.** Здатність до підтримання фізичного та психічного здоров'я; формування стресостійкості та навичок саморегуляції власних психологічних станів у процесі виконання різних видів діяльності СК5. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій

### **Програмні результати навчання**

**ПРН 3.** Знати існуючі та створювати (за потреби) нові моделі емпіричного дослідження психологічних явищ, вміти інтерпретувати результати наукового дослідження за різними схемами пояснення. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності. Вміти проводити дослідження у правничому полі психології, з урахуванням специфіки міждисциплінарного дослідження.

**ПРН 5.** Уміти створювати та впроваджувати інноваційно-дослідницькі проекти у різних сферах суспільного життя, в тому числі в науково-педагогічній діяльності

**ПРН 7.** Працювати над власним розвитком та вдосконаленням, визначати свої професійні можливості та виявляти прагнення до підвищення професійної кваліфікації та професійної мобільності, розвивати міждисциплінарну позицію в психологічному світогляді, володіти навичками підтримання фізичного та психічного здоров'я.

### **Знання, уміння, навички**

Після закінчення вивчення навчальної дисципліни здобувачі повинні:

#### **знати:**

– історичні та соціально-психологічні витоки розвитку права як системи нормативної регуляції поведінки; генези соціальних та соціально-психологічних детермінант функціонування правового суспільства;

– соціально-психологічні детермінанти загальної правової культури, поняття, закономірності і механізми соціально-психологічних явищ у розвитку і деформації правосвідомості, соціальні витоки правової ідеології суспільства;

– психологічну сутність основних різновидів правових явищ, їх вплив на формування індивідуальної та групової правомірної і протиправної поведінки;

– зміст та технології соціально-психологічних методів дослідження в сфері права з метою підвищення рівня професійної психологічної майстерності.

#### **уміти:**

– використовувати можливості системного соціального і психокорекційного впливу на зміну параметрів психіки і поведінки особистості;



– визначати соціально-психологічний зміст, умови та засоби формування правової ідеології і правової психології, прояви правового інфантилізму, негативізму та нігілізму, шляхи їх корекції та врегулювання;

– здійснювати психологічний аналіз правової соціалізації та розвитку особистості; соціально- та індивідуально-психологічних чинників правової ресоціалізації;

– використовувати психодіагностичні і психокорекційні методи роботи з особистістю як суб'єктом правовідносин, аналізувати та творчо реалізувати заходи по розв'язанню юридико-психологічних проблем особистості, формулювати соціально- та індивідуально-орієнтовані рекомендації щодо їх вирішення.

## 2. Структура навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни			
	Денна форма здобуття освіти		Заочна форма здобуття освіти	
	д/б	ксф	д/б	ксф
Кількість кредитів ECTS - 3	Рік підготовки			
	Семестр			
Загальна кількість годин - 90	Лекції			
	10			
	Семінари			
	20			
	Практичні			
	Самостійна робота			
	60			
	Вид контролю			
Екзамен				



## Тематичний план

(надається з урахуванням форми здобуття вищої освіти, фінансування)

№ з/п	Назва тем	Нормативний обсяг годин	З них:				
			Усього годин з викладачем	З них:			Самостійна робота
				Лекцій	Семінарських занять	Практичних занять	
1	Соціальні та психологічні витoki права. Право як система нормативної регуляції поведінки особистості і соціальних груп.	18	6	2	4	-	12
2	Психологічні аспекти правової соціалізації.	18	6	2	4	-	12
3	Правосвідомість, її структура, види і рівні. Правова ідеологія і правова психологія.	18	6	2	4	-	12
4	Деформації правосвідомості особистості та їх вплив на суспільну і групову правосвідомість.	18	6	2	4	-	12
5	Психологічні аспекти правової поведінки. Механізми регуляції правової поведінки.	18	6	2	4	-	12
<b>Усього годин</b>		90	30	10	20	-	60
<b>Підсумковий контроль:</b>		Екзамен					



### 3. Плани навчальних занять за видами

*Денна форма здобуття рівня вищої освіти*

#### **Тема 1. Соціальні та психологічні витоки права. Право як система нормативної регуляції поведінки особистості і соціальних груп – 18 год.**

*План вивчення теми за видами занять*

*Лекція – 2 год.*

1. Соціальна і психологічна природа права.
2. Соціальна нормативність як необхідна умова і детермінанта урегульованості суспільного буття.
3. Традиції, звичаї та ритуали як первинна система нормативної регуляції.
4. Мораль як регулятор поведінки особистості.
5. Право як унітарна система нормативної регуляції поведінки.

*Семінарське заняття – 4 год.*

1. Соціальна і психологічна природа права. Правова психологія як галузь юридичної психології.
2. Рівні інтеграції юридичного і психологічного знання. Особистісна і діяльнісна парадигми правової психології.
3. Актуальні психологічні проблеми правовідносин і правової поведінки.
4. Соціальна нормативність як необхідна умова і детермінанта врегульованості суспільного буття. Загальна характеристика соціальних норм.
5. Основні властивості соціальних норм.
6. Суспільна та індивідуальна корисність нормативності поведінки. Фактична реалізація як атрибут соціальної норми: «живі» і «мертві» соціальні норми. Обов'язковість – необхідна умова дієвості соціальної норми.
7. Санкція як механізм реалізації соціальної нормативності поведінки.
8. Традиції, звичаї і ритуали – первинна система нормативної регуляції: їх суспільна сутність і характеристика.
9. Мораль як регулятор поведінки особистості. Історична природа суспільної моралі. Плюралістичний характер моральних норм поведінки.
10. Право як унітарна система нормативної регуляції поведінки – його властивості і характеристики.

*Самостійна робота – 12 год.*

#### **Тема 2. Психологічні аспекти правової соціалізації**

*План вивчення теми за видами занять*

*Лекція – 2 год.*

1. Поняття соціалізації та правової соціалізації.
2. Правова соціалізація та моральне формування особистості.
3. Дефектність правової соціалізації та її різновиди.



4. Психологічна мета правової соціалізації.

*Семинарське заняття – 4 год.*

1. Поняття соціалізації та правової соціалізації. Основні шляхи засвоєння правових норм і цінностей.

2. Періодизація правової соціалізації. Агенти та інститути правової соціалізації.

3. Роль сімейних цінностей. Вплив позитивного та негативного авторитету.

4. Вплив формальних та неформальних груп. Виховна роль засобів масової інформації.

5. Правова соціалізація та моральне формування особистості.

6. Етапи розвитку моралі. Звична правомірна поведінка як стійка моральна особливість особистості.

7. Дефектність правової соціалізації та її різновиди.

8. Психологічна мета правової соціалізації.

*Самостійна робота – 12 год.*

**Тема 3. Правосвідомість, її структура, види і рівні. Правова ідеологія і правова психологія**

*План вивчення теми за видами занять*

*Лекція – 2 год.*

1. Поняття правосвідомості, її структура та функції.

2. Правова ідеологія як вищий рівень правосвідомості.

3. Правова психологія як побутова правосвідомість.

4. Правова культура як система правових цінностей.

*Семинарське заняття – 4 год.*

1. Основні функції та компоненти правосвідомості. Типи оціночних ставлень. Соціальні установки та ціннісні орієнтації. Правова орієнтація.

2. Види та рівні правосвідомості.

3. Правова ідеологія як вищий рівень правосвідомості. Умови формування та ефективного функціонування державних ідеологічних систем.

4. Правова психологія як побутова правосвідомість. Зміст правової психології.

5. Рівні розвитку правової психології. Правова психологія групи та її елементи.

6. Правова громадська думка.

7. Феноменологія правового досвіду.

8. Індивідуальна правова психологія.

9. Структура правової психології особистості. Різновиди правових мотивів. Правова компетентність.

10. Правова культура як система правових цінностей. Рівні та структурні елементи правової культури. Функції правової культури.



*Самостійна робота – 12 год.*

**Тема 4. Деформації правосвідомості особистості та їх вплив на суспільну і групову правосвідомість – 18 год.**

*План вивчення теми за видами занять*

*Лекція – 2 год.*

1. Рівні сформованості індивідуальної правосвідомості. Значущість для особистості конкретних правових норм.
2. Деформація правосвідомості: сутність та наслідки.
3. Чинники криміналізації сучасного українського суспільства.
4. Шляхи подолання деформацій правосвідомості.

*Семінарське заняття – 4 год.*

1. Рівні сформованості індивідуальної правосвідомості. Значущість для особистості конкретних правових норм.
2. Умови дієвості правових норм.
3. Справедливість як категорія морально-правової свідомості.
4. Необхідність врахування суспільної думки в процесі законотворчості.
5. Деформації правосвідомості: сутність та наслідки.
6. Основні різновиди деформацій правосвідомості: правовий нігілізм, правовий негативізм, правовий ідеалізм, правовий інфантилізм, правовий дилетантизм, правова демагогія, негативно-правовий радикалізм, спекулятивно-правовий популізм, морально-правовий конформізм.
7. Чинники криміналізації сучасного українського суспільства.
8. Шляхи подолання деформацій правосвідомості.

*Самостійна робота – 12 год.*

**Тема 5. Психологічні аспекти правової поведінки. Правосвідомість як механізм регуляції правової поведінки – 18 год.**

*План вивчення теми за видами занять*

*Лекція – 2 год.*

1. Загальні ознаки правової поведінки.
2. Психологічні аспекти правотворчості.
3. Правосвідомість як правовий досвід суспільства, соціальної групи та особистості.
4. Соціальна адаптація та інтеріоризація. Чинники десоціалізації та ресоціалізації особистості.

*Семінарське заняття – 4 год.*

1. Загальні ознаки правової поведінки. Суспільна та індивідуально-психологічна підконтрольність правової поведінки.
2. Психологічна сутність наслідків і санкцій правової поведінки.



3. Диференційовані ознаки правової поведінки.
4. Психологічні аспекти правотворчості. Соціально-класовий і корпоративний характер законотворчості.
5. Законотворчий процес як прийняття соціального рішення.
6. Правосвідомість як правовий досвід суспільства, соціальної групи та особистості.
7. Взаємозв'язок і взаємозалежність суспільної та індивідуальної правосвідомості.
8. Соціальна адаптація та інтеріоризація. Чинники десоціалізації та ресоціалізації особистості.

*Самостійна робота – 12 год.*

### **5. Завдання для самостійної роботи**

Вимоги до організації самостійної роботи здобувачів та структура навчальних завдань визначаються робочими програмами навчальних дисципліни.

Основними завданнями самостійної роботи здобувачів є підготовка і виконання поточних навчальних завдань, а також самостійне вивчення окремих питань дисципліни. Самостійна робота передбачає також підготовку відповідей на наступні запитання.

1. Передумови формування уявлень про психологію права.
2. Суспільні відносини та індивідуальні особливості в психолого-правовому контексті.
3. Психологічна детермінація правомірної поведінки.
4. Правове регулювання суспільних відносин як соціально-психологічна реальність.
5. Взаємовідносини правової ідеології і правової психології: правовий ригоризм, правовий романтизм, правовий авантюризм.
6. Пізнавально-реформаторська і ціннісно-нормативна функції правової культури.
7. Детермінація соціального розвитку особистості. Проблеми соціалізації і формування правосвідомості.
8. Механізми інтеріоризації правових норм. Формування правових установок і правового світогляду.
9. Правова культура та правова психологія як показники цивілізованості суспільних відносин.
10. Правові аспекти національного характеру і менталітету.



## 6. Індивідуальні завдання

Не передбачені.

## 7. Методи навчання

### Словесні

*Розповідь-пояснення* використовується під час навчання здобувачів на протязі лекції. За метою виділяються такі види розповіді: розповідь-вступ, розповідь-повість, розповідь-висновок. Ефективність зазначеного методу залежить головним чином від уміння викладача розповідати, дохідливості та доступності інформації, від поєднання його з іншими методами навчання.

*Бесіда* – це діалог між викладачем та здобувачем, який дає можливість за допомогою цілеспрямованих і вміло сформульованих питань спрямувати здобувачів на активізацію отриманих знань. Саме з допомогою їх викладач активізує діяльність здобувачів, ставлячи їм запитання для розмірковування, розв'язання проблемної ситуації.

*Лекція* служить для пояснення теми; її типовими ознаками є тривалість запису плану та рекомендованої літератури, введення та характеристика нових понять, розкриття та деталізація матеріалу, завершальні висновки викладача, відповіді на запитання.

### Наочні методи

*Ілюстрація* – допоміжний метод при словесному методі, її значення полягає в яскравішому викладенні та показі власної думки.

*Демонстрація* характеризується рухомістю засобу демонстрування, наприклад, демонстрація навчальних фільмів.

**Практичні методи:** розв'язок задач, виконання практичних робіт. Ці методи не несуть нової навчально-пізнавальної інформації, а служать лише для закріплення, формування практичних умінь при застосуванні раніше набутих знань.

**Навчальна робота під керівництвом викладача** – самостійна робота. До неї належать написання рефератів, самостійні письмові роботи, контрольні роботи, вирішування тестів.

## 8. Форми та методи контролю, критерії оцінювання результатів навчання

Розподіл балів, що присвоюються здобувачеві

Аудиторна робота (поточне накопичування балів)	Підсумковий контроль	Підсумкова кількість балів
Max 60%	Max 40%	Max 100%
$\frac{T1 + T2 + T3 + \dots + T5}{5} \times 12$	Екзамен	
60	40	100



### Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	відмінно	A	відмінне виконання
85-89	добре	B	вище середнього рівня
75-84		C	загалом хороша робота
66-74	задовільно	D	непогано
60-65		E	виконання відповідає мінімальним критеріям
35-59	незадовільно	Fx	необхідне перескладання
1-34		F	необхідне повторне вивчення курсу

**9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає дисципліна та з урахуванням дистанцій**  
Інтерактивні, мультимедійні проектори, комп'ютери планшети, інтерактивні дошки, методичне забезпечення та ін.

#### 10. Перелік питань/завдань для підсумкового контролю з навчальної дисципліни

1. Соціальна і психологічна природа права.
2. Правова психологія як галузь юридичної психології.
3. Рівні інтеграції юридичного і психологічного знання.
4. Особистісна і діяльнісна парадигми правової психології.
5. Актуальні психологічні проблеми правовідносин і правової поведінки.
7. Соціальна нормативність як необхідна умова і детермінанта врегульованості суспільного буття.
8. Загальна характеристика соціальних норм.
9. Основні властивості соціальних норм.
10. Суспільна та індивідуальна корисність нормативності поведінки.
11. Фактична реалізація як атрибут соціальної норми: «живі» і «мертві» соціальні норми.
12. Обов'язковість – необхідна умова дієвості соціальної норми.
13. Санкція як механізм реалізації соціальної нормативності поведінки.
14. Традиції, звичаї і ритуали – первинна система нормативної регуляції: їх суспільна сутність і характеристика.
15. Мораль як регулятор поведінки особистості.
16. Історична природа суспільної моралі.
17. Плюралістичний характер моральних норм поведінки.
18. Право як унітарна система нормативної регуляції поведінки – його властивості і характеристики.



19. Поняття соціалізації та правової соціалізації.
20. Основні шляхи засвоєння правових норм і цінностей.
21. Періодизація правової соціалізації.
22. Агенти та інститути правової соціалізації.
23. Роль сімейних цінностей у процесі правової соціалізації.
24. Вплив позитивного та негативного авторитету на правову соціалізацію.
25. Вплив формальних та неформальних груп на правову соціалізацію.
26. Виховна роль засобів масової інформації.
27. Правова соціалізація та моральне формування особистості.
28. Етапи розвитку моралі.
29. Звична правомірна поведінка як стійка моральна особливість особистості.
30. Дефектність правової соціалізації та її різновиди.
31. Психологічна мета правової соціалізації.
32. Правосвідомість, її структура,
33. Правосвідомість, її види і рівні.
34. Основні функції та компоненти правосвідомості.
35. Типи оціночних ставлень.
36. Соціальні установки та ціннісні орієнтації.
37. Правова орієнтація.
38. Види та рівні правосвідомості.
39. Правова ідеологія як вищий рівень правосвідомості.
40. Умови формування та ефективного функціонування державних ідеологічних систем.
41. Правова психологія як побутова правосвідомість.
42. Зміст правової психології.
43. Рівні розвитку правової психології.
44. Правова психологія групи та її елементи.
45. Правова громадська думка.
46. Феноменологія правового досвіду.
47. Індивідуальна правова психологія.
48. Структура правової психології особистості.
49. Різновиди правових мотивів.
50. Правова компетентність.
51. Правова культура як система правових цінностей.
52. Рівні та структурні елементи правової культури.
53. Функції правової культури.
54. Деформації правосвідомості особистості та їх вплив на суспільну і групову правосвідомість.
55. Рівні сформованості індивідуальної правосвідомості.
56. Значущість для особистості конкретних правових норм.
57. Умови дієвості правових норм.
58. Справедливість як категорія морально-правової свідомості.



59. Необхідність врахування суспільної думки в процесі законотворчості.
60. Деформації правосвідомості: сутність та наслідки.
61. Основні різновиди деформацій правосвідомості: правовий нігілізм.
62. Основні різновиди деформацій правосвідомості: правовий негативізм.
63. Основні різновиди деформацій правосвідомості: правовий ідеалізм.
64. Основні різновиди деформацій правосвідомості: правовий інфантилізм.
65. Основні різновиди деформацій правосвідомості: правовий дилетантизм.
66. Основні різновиди деформацій правосвідомості: правова демагогія.
67. Основні різновиди деформацій правосвідомості: негативно-правовий радикалізм.
68. Основні різновиди деформацій правосвідомості: спекулятивно-правовий популізм.
69. Основні різновиди деформацій правосвідомості: морально-правовий конформізм.
70. Чинники криміналізації сучасного українського суспільства.
71. Шляхи подолання деформацій правосвідомості.
72. Психологічні аспекти правової поведінки.
73. Правосвідомість як механізм регуляції правової поведінки.
74. Загальні ознаки правової поведінки.
75. Суспільна та індивідуально-психологічна підконтрольність правової поведінки.
76. Психологічна сутність наслідків і санкцій правової поведінки.
77. Диференційовані ознаки правової поведінки.
78. Психологічні аспекти правотворчості.
79. Соціально-класовий і корпоративний характер законотворчості.
80. Законотворчий процес як прийняття соціального рішення.
81. Правосвідомість як правовий досвід суспільства, соціальної групи та особистості.
82. Взаємозв'язок і взаємозалежність суспільної та індивідуальної правосвідомості.
83. Соціальна адаптація та інтеріоризація.
84. Чинники десоціалізації та ресоціалізації особистості.
85. Зміст правової психології.
86. Рівні розвитку правової психології.
87. Правова психологія групи та її елементи.
88. Правова громадська думка.
89. Феноменологія правового досвіду.
90. Структура правової психології особистості.



## 11.Рекомендовані джерела інформації

### Основна література

1. Юридична психологія: підручник / Александров Д. О., Андросюк В. Г., Казміренко Л. І. та ін.: заг. ред. Л. І. Казміренко, С. М. Моїсеєва. – Вид. 2-е, доопр. та доп. – К.: КНТ, 2008. – 352 с.

2. Юридична психологія. Альбом схем з коментарями / Александров Д. О., Андросюк В. Г., Казміренко Л. І. та ін.: заг. ред. Л. І. Казміренко, С. М. Моїсеєва. – Вид. 3-е, доопр. та доп. – К.: КНТ, 2008. – 152 с.

3. Бровко Н. І. Філософсько-правові засади формування правосвідомості особистості в процесі навчання та виховання: монографія. Біла церква: Білоцерківдрук, 2018. 432 с.

### Додаткова література

4. Александров Д. О. Становлення особистості працівника органів внутрішніх справ: монографія. – К.: Вадекс, 2014. – 307 с.

5. Волошенюк А. В. Правовой нигилизм: общетеоретическая характеристика. – Харьков : Прометей-прес, 2005. – 104 с.

6. Гревцов Ю. И. Социология права. Курс лекций. СПб.: «Юридический центр Пресс», 2001.

7. Давид Р., Жоффре-Спиноза К. Основные правовые системы современности / пер. с франц. В.А. Туманова. М.: Международные отношения, 2003.

8. Данильян О. Г. Деякі проблеми формування правової культури в сучасній Україні // Правова культура і громадянське суспільство в Україні: стан і перспективи розвитку. – К., 2009. – С. 8-10.

9. Друкер П. Ф. Эпоха разрыва: ориентиры для нашего меняющегося общества. М: Вильямс И. Д., 2007. 336 с.

10. Жидовцева О. А. Структура та функції професійної правосвідомості // Форум права. – 2012. – № 1. – С. 307–312. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP\\_index.htm\\_2012\\_1\\_48.pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2012_1_48.pdf).

11. Змановская Е. В. Девиантология: (Психология отклоняющегося поведения) : учебное пособие. – 3-е изд., испр. и доп. – М.: Издательский центр «Академия», 2006.

12. Ильин И. А. О сущности правосознания. М.: Рагорть, 1993. 325 с.

13. Казміренко Л. І., Мартенко О. Л. Кримінальний кодекс України: психологічний аналіз кримінально-правових понять: монографія. – К.: КНТ, 2008. – 184 с.

14. Калиновський Ю. Ю. Правосвідомість українського суспільства: генеза та сучасність: Монографія. – Харків: Право, 2008. – 288 с.

15. Кельман М. С., Мурашин О. Г. Загальна теорія держави і права: підручник. – К.: Кондор, 2008. – 477 с.

16. Коновалова В. Е. Правовая психология. Харьков, 1997.

17. Кудерміна О. І. Психологія особи як суб'єкта правоохоронної діяльності : монографія. – Чернівці: Наші книги, 2012. – 415 с.



18. Кушакова-Костицька Н. В. Філософсько-правові засади розвитку інформаційного суспільства в Україні: монографія. К.: Логос, 2019. 371 с.
19. Меленко С. Г. Проблеми формування моделі правової системи України: історичний досвід та сучасна практика // Науковий вісник Чернівецького університету: зб. наук. пр. Вип. 365: Правознавство. Чернівці: Рута, 2006. С. 35-40.
20. Науковий світогляд на зламі століть: монографія / В. С. Лук'янець, О. М. Кравченко, Л. В. Озадовська, О. Я. Мороз; Ін-т філософії ім. Г. С. Сковороди НАН України. К.: Парапан, 2006. 287 с.
21. Оніщенко Н. М. Правова система: проблеми теорії: монографія. К.: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2002. 352 с.
22. Петрович З. З. Вплив моралі на правосвідомість особи: філософсько-правовий вимір // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія юридична. – 2013. – Вип. 4. – С. 496–505. – Режим доступу: 303 [http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Nvlduvs\\_2013\\_4\\_55.pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Nvlduvs_2013_4_55.pdf).
23. Поляков А. В. Общая теория права: Проблемы интерпретации в контексте коммуникативного подхода: курс лекций. СПб.: Издательский дом Санкт-Петербургского государственного университета, 2004.
24. Ролз Дж. Теорія справедливості; пер. з англ. О. Мокровольського. К.: Основи, 2001. 822 с.
25. Скакун О. Ф. Теорія права і держави: підручник. – 4-те вид., допов. і перероб. – К.: Алерта, 2013. – 524 с.
26. Рабінович П. М. Основи загальної теорії права та держави: навч. посіб. – Х.: Консул, 2005. – 8-ме вид., стереотипне. – 160 с.
27. Скок А. Г. Особливості правосвідомості молоді. Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка. 2014. С. 144–148
28. Тімуш І. Правова реальність і правосвідомість: інтегральне розуміння змісту та взаємозв'язку // Право України. – 2010. – № 7. – С. 94–100.
29. Тимошенко В. Визначальні фактори правової свідомості // Право України. – 2008. – № 6. – С. 41–46.
30. Требін М. П. Правовий нігілізм як українська реальність // Четверта наукова конференція Харківського університету Повітряних Сил імені Івана Кожедуба, 16-17 квітня 2008 року: Матеріали конференції. – Х.: ХУ ПС, 2008. – С. 249-250.
31. Філософія і право: культурно-історичні аспекти взаємодії: монографія / О. М. Литвинов, М. Ф. Максимов, О. М. Єременко та ін.; за ред. О. М. Литвинова; МВС України, Луган. держ. ун-т внутр. справ ім. Е. О. Дідоренка. Луганськ, 2010. 310 с.
32. Франкл В. Человек в поисках смысла: пер. с англ. – М.: Прогресс. 1990. – 367 с.
33. Штанько А. О. Правосвідомість та її роль у формуванні правової поведінки // Держава і право. Юридичні і політичні науки. – 2009. – Вип. 43. – С. 144–152.



34. Юридична енциклопедія: в 6 т. / редкол.: Ю. С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. – К.: Укр. енцикл. – Т. 5. – 2003. – С. 736.

#### **Інформаційні ресурси**

1. Національний Темпус-офіс в Україні: <http://tempus.org.ua/uk/vyshha-osvita-ta-bolonskyj-proces.html>
2. Офіційний сайт ЮНЕСКО: <http://www.unesco.org/>
3. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України: <http://www.mon.gov.ua>.
4. [yurist-online.com/ukr/uslugi/.../005.php](http://yurist-online.com/ukr/uslugi/.../005.php)
5. [www.pravoznavec.com.ua/books/276/20101/18/](http://www.pravoznavec.com.ua/books/276/20101/18/)
6. [www.naiou.kiev.ua/tslc/pages/biblio/visnik/nomer4/all\\_mak.html](http://www.naiou.kiev.ua/tslc/pages/biblio/visnik/nomer4/all_mak.html)
7. [www.info-works.com.ua/disertacia/.../636.h](http://www.info-works.com.ua/disertacia/.../636.h).